

УДК 631.6:633.1

ВПЛИВ УМОВ ВОЛОГОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ НА УРОЖАЙНІСТЬ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ У ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ

Веремєєнко Г. В., 5 курс,

Науковий керівник: Козлова Л. В., к.с.-г.н., ст. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:gleb.veremeenko@harveast.com

Постановка проблеми. Найбільш важливою умовою отримання високого врожаю зерна пшениці озимої в південному Степу є своєчасна поява дружних сходів і нормальний розвиток рослин в осінній період, що знаходиться в прямій залежності від наявності достатньої кількості продуктивної вологи в орному шарі ґрунту [1]. При відновленні весняної вегетації насиченість ґрунту вологою під пшеницею озимою, становить від 70 до 83% НВ, тому підвищення ним вбирної здатності осінньо-зимових опадів є одним із найбільших резервів поліпшення забезпеченості посівів вологою [2,3].

Мета роботи. Визначення впливу вологозабезпеченості рослин на процеси формування урожайності пшениці озимої в умовах Південного Степу України

Основні матеріали досліджень. Озима пшениця погребує достатньої кількості вологи протягом усієї вегетації. Високий урожай її спостерігався при весняних запасах вологи у метровому шарі ґрунту до 200 мм, а на період колосіння – не менше 80-100 мм при постійній вологості ґрунту 70-80% НВ. Вологість, більша за 80% НВ, була несприятлива для пшениці, бо погіршувався газообмін кореневої системи через нестачу повітря в ґрунті.

Транспіраційний коефіцієнт у пшениці становив 400-500, у сприятливі за вологою роки він знижується до 300, у посушливі – підвищується до 600-700. Особливо високим він був у період сходів – початок кушення (800-1000), найменшим – наприкінці вегетації (150- 200). Більш економно витрачали вологу рослини, достатньо забезпечені поживними речовинами.

Протягом вегетації пшениця поглинала вологу нерівномірно. Найбільше вона була потрібна рослинам у період трубкування, особливо за 15 днів до виголошування з тривалістю близько 20 днів, коли рослина інтенсивно росте і в неї формуються колоски, квітки. Нестача вологи в цей час зумовило значне зниження врожаю внаслідок меншої кількості зерен у колосі та меншої маси 1000 зерен.

В умовах Степу велике значення має вологість посівного шару на час сівби пшениці. Тому дружні сходи з'являлися лише при наявності в посівному шарі 10-15 мм продуктивної вологи, а процес кушення – при вологості орного шару 0-20 см не менше 20-30 мм. При достатньому забезпеченні рослин водою вони нормально кушилися, формували добре розвинену вторинну кореневу систему, ставали більш зимо- та морозостійкими. Тому нагромадження і збереження ґрунтової вологи для пшениці, особливо в Степу, є одним з важливих факторів її високої продуктивності.

Висновок. В посушливих умовах зони Степу на початку сівби у період відновлення вегетації вирішальне значення має достатні запаси продуктивної вологи в ґрунті. Зменшення втрат вологи від фізичного випаровування в післязбиральний період та забезпечення вбирної здатності ґрунту в осінньо-зимовий період є значним резервом підвищення вологозабезпечення пшениці озимої на початкових етапах росту і розвитку рослин в осінній період та накопичення достатніх запасів вологи взимку і ранньою весною.

Список використаних джерел:

1. Нетіс І. Т. Пшениця озима на півдні України : монографія. Херсон : Олді-плюс, 2011. 460 с.
2. Литвиненко М. А. Селекційне вдосконалення зернових культур. *Вісник аграрної науки*. Київ, 2006. № 12. С.30–32.
3. Савчук Д. П. Посухи та посухозахисні заходи в Україні. *Вісник аграрної науки*. Київ, 2009. № 9. С. 64–67.